

הקבץ יזמות

**18840202 ייזום והקמת עסקים חברתיים**  
**Entrepreneurship in Social Businesses**

סמסטר ב' – שנה"ל תשפ"א

**פרטי הקבוצות בקורס**

קבוצה	יום בשבוע	שעה	תאריך הגשת עבודות	כתיב	מרצה	דואר אלקטרוני	טלפון
סמסטר ב'	ה'	16:15-17:45	23.6.2022		ג'קי גורן רוזנבלום	jackiegoren@gmail.com	0548050444

עוזר הוראה:

**היקף הלימודים**

2 ש"ס

**תנאי קדם**

אין

**תיאור הקורס**

עסקים חברתיים הם מודל לשינוי חברתי שהולך ומתפתח בארץ ובעולם. העסקים החברתיים מזהים בעיה חברתית כהזדמנות ומצרים פתרונות המבוססים על מודלים עסקיים ברי קיימא שאינם תלויים בפילנתרופיה או בכספי מדינה כדי להתקיים. בדרך זו נוצר מודל עסקי-חברתי המאפשר פתרון בעיות חברתיות וסביבתיות שאילולא העסק החברתי לא היו נפתרות. עסקים חברתיים מחפשים ליצר שורה תחתונה כפולה או משולשת: רווחיות, אימפקט חברתי ו/או אימפקט סביבתי, ומתמודדים עם אתגרים שונים בגלל המבנה המיוחד שלהם. במהלך הקורס נחשף למקורות החשיבה של העירוב בין העסקי לחברתי, נבין במה שונה עסק חברתי מעסק רגיל או עמותה ונלמד לפתח תוכנית עסקית לעסק חברתי קיים או חדש תוך התייחסות לנושאים הבאים:

- הגדרה – האם יש צורך להגדרה פורמלית ומהן ההגדרות המקובלות בעולם לעסק חברתי? מהם המודלים השונים של עסקים חברתיים?
  - מימון – איך עסקים חברתיים מממנים את עצמם? בהיבט זה נדבר על מודלים חדשנים כמו: קרנות היברידיות, קואופרטיבים, מימון המוני, אג"ח חברתי, ESG ו-SDG
  - מדידה והערכה – איך מודדים אימפקט בעסק חברתי – תוך התמקדות במודל השינוי Theory of Change ומודל ה- SROI – Social Return on Investment שמתרגם אימפקט חברתי למונחים פיננסיים.
  - ניהול – איך מנהלים עסק עם "שורה תחתונה כפולה"? בהקשר זה נדבר על מונח ה- Mission Drift ונציג מחקרים ודרכים ארגוניות למנוע את התופעה.
  - מי הם היוזמים של העסקים החברתיים ובמה שונים מיזמים רגילים?
  - איך מתחילים? סדנאות פיתוח רעיון וכלים יחודיים כמו מודל הקנבס החברתי
- הקורס ילווה בהרצאות אורח של דמויות מפתח בשדה היזמות העסקית-חברתית, יזמים ומשקיעים.

**תפוקות למידה**

עם סיום הקורס בהצלחה יוכלו הסטודנטים ות:

1. להכיר את תחום היזמות בעסקים חברתיים
2. להכיר ולדון בדילמות היחודיות של עסקים חברתיים (ניהול, התאגדות, מימון ומדידה והערכה)
3. להכיר מודלים שונים של עסקים חברתיים מהארץ ומהעולם
4. להחשף לדמויות מפתח בזירה באמצעות הרצאות אורח
5. לפתח תוכנית עסקית ומצגת לעסק חברתי קיים או חדש

## הערכת הסטודנט בקורס והרכב הציפון

אחוז	משלה	תאריך	גודל קבוצה/ הערות
צבירה של עד 20%	4 מתוך 6 תרגילים	ראו למטה בתוכנית המפורטת ההגשה צריכה להעשות עד 48 שעות לאחר מועד השיעור באמצעות המודל	אישי
60%	הצגה של עסק חברתי (חדש או קיים) תוך התייחסות לנקודות: איזו בעיה העסק פותר? האם בעיה זו נפתרת בצורה אחרת? מה המודל הלוגי של המיזם? מי בעלי העניין? מה הנכסים המרכזיים שהעסק צריך לפתח? למה כדאי שיהיה עסק חברתי? מה היתרונות והחסרונות? איך כדאי לגייס כסף להקמת העסק? איך מיצרים הכנסות עצמיות? מה המודל העסקי הנכון? איך מאזנים בין העסקי לחברתי? איזה אתגרים יחודיים קיימים לעסק בהיותו עסק חברתי? כיצד כדאי למדוד את האימפקט של העסק החברתי? למה זה חשוב?	ההצגה תתקיים בשיעור האחרון – 9.6 וההגשה שבועיים לאחר מכן ב- 23.6	4-3 תלמידים
20%	רפלקציה על הקורס	23.6	אישי

\* עפ"י תקנון האוניברסיטה תלמיד חייב להיות נוכח בכל השיעורים (סעיף 5) ואם הקורס יתקיים וירטואלית יש חובה לפתוח מצלמות \* תלמיד, הנעדר משיעור המחייב השתתפות פעילה או שלא השתתף באורח פעיל, רשאי המורה להודיע למזכירות כי יש למחוק את שמו מרשימת המשתתפים. (התלמיד יחויב בתשלום בגין קורס זה)

## פירוט המטלות בקורס

במסגרת הקורס נדרשת נוכחות והשתתפות פעילה בשיעורים, קריאת חומר רקע לשיעורים, מילוי של 4 מתוך 5 בחנים לבדיקת הבנת ידע, הכנת עבודה קבוצתית, ותרגיל רפלקציה מסכם בתום הקורס (הנחיות להכנת העבודה והמצגת הקבוצתית ימסרו בנפרד).

כל אי עמידה באי אלו ממטלות הקורס מחייבת הודעה מראש (במייל) למתרגל/ת הקורס

## הערכת הקורס ע"י הסטודנטים

בסימו של הקורס הסטודנטים ישתתפו בסקר הוראה על מנת להסיק מסקנות לטובת צרכי הסטודנטים והאוניברסיטה.

## אתר הקורס

אתר הקורס יהווה המקום המרכזי בו ימסרו הודעות לסטודנטים, לפיכך מומלץ להתעדכן בו מדי שבוע, לפני השיעור, ובכלל – גם בתום הסמסטר. (לצורך תיאום ענייני הבחינה למשל). שקפי הקורס יהיו באתר הקורס באתר. לתשומת לבכם - בכיתה יזונו גם נושאים (ובפרט דוגמאות) שאינם מופיעים בשקפים או מופיעים בכותרת בלבד. כל אלו הינם חלק בלתי נפרד מחומר הקורס ועשויים להופיע בבחינה.

## תכנית הקורס

שיעור	תאריך	נושא	נושאי הלימוד	חומר רקע	משימה השיעור:	לימוד כיתה או לימוד אישי
1	24.2	הספקטרום שבין	מה השתנה בעולם שדורש חשיבה מחודשת על הפרדה	שיעור 1 למטה – לקרוא לפני	5 נקודות: בוחן בדיקת הבנת	כיתה

	ספקטרום ההשקעות	השיעור ולהיות מוכנים לשאלות	שבין עסקי לחברתי (עליית התאגידים וירידת הממשלות) התפיסה של מילטון פרידמן התפיסה של פרוץ' מוחמד ינוס מגמות חדשות בעולם ההשקעות: ESG ו SDG	העסקי לחברתי		
כיתה	בתום השיעור הראשון – חלוקה לקבוצות של 3-4 סטודנטים	הגיעו מוכנים עם שאלות!	סיפורו של יזם עסקי חברתי ורפלקציה האם זה בשבילי?	עסק חברתי האם זה בשבילי? <b>הרצאת אורח</b>	3.3	2
הרצאה מוקלטת	קבלת אישור על העסק החברתי אותו תלווה הקבוצה + רשימת 3 אנשי קשר איתם תדברו במהלך העבודה	שיעור 3 למטה – לקרוא אחרי צפייה בהרצאה	איך מוגדר עסק חברתי? נסקור הגדרות שונות ונבחין בהבדלים ביניהם: ינוס, האיחוד האירופי, אנגליה, ארה"ב וישראל.	העסק החברתי והיזם החברתי	10.3	3
כיתה	5 נקודות: בוחן בדיקת הבנת ספקטרום ההשקעות	שיעור 4 למטה – לקרוא לפני שיעור ולהיות מוכנים לשאלות	מגמות חדשות בעולם ההשקעות: ESG ו SDG מודל ABC הספקטרום של ההשקעות	מה בין עסקים חברתיים לעסקים עם אימפקט?	24.3	4
כיתה	הגשה של מודל SWOT וקנבס חברתי למישוב לקראת עבודה מסכמת	שיעור 5 למטה – לקרוא לפני השיעור ולהיות מוכנים לסדנאת יישום	יישום מודל SWOT וקנבס חברתי	סדנא – מרעיון לעסק החברתי תוך שימוש במודל וקנבס SWOT החברתי	31.3	5
הרצאה מוקלטת	5 נקודות: מבין הפודקסטים המופיעים ברשימת ההאזנה לשיעור זה – מה האתגרים הניהוליים שאתם רואים?	שיעור 6 למטה – להאזין לפודקסטים + לקרוא להרחבה את המאמר ולענות על השאלון	מהם האתגרים הניהוליים הייחודיים של עסקים חברתיים? Mission Drift ודרכים להתמודד עם בעיה זו היתרונות בהקמת עסק חברתי בעידן המילניאלס	אתגרים בניהול עסקים חברתיים – מזווית היזם	7.4	6
כיתה	5 נקודות – איתור 2 מיזמים עסקיים חברתיים, אחד עמותה ואחד חברה בע"מ וניתוח ביקורתי על הבחירה במודל	שיעור 6 למטה – לקרוא לפני השיעור ולהיות מוכנים לשאלות	התאגדות כחברה יתרונות וחסרונות התאגדות כעמותה יתרונות וחסרונות	עסקים חברתיים – איך כדאי להתאגד?	14.4	7
הרצאה מוקלטת		שיעור 7 למטה – לקרוא לאחר ההרצאה להרחבה והעמקת ההבנה	קרנות תלת מגזריות קואופרטיבים מימון המונים השקעות אימפקט	עסקים חברתיים – איך מגייסים כסף?	28.4	8
כיתה	5 נקודות על הצעה של אג"ח חברתי חדש והסבר מדוע הוא עונה על כללי האג"ח החברתי	שיעור 8 למטה – לקרוא לפני השיעור ולענות על השאלון	מודל חדשני למימון עסקים חברתיים המערב כספים היברידיים	אג"ח חברתי – הרצאת אורח של social finance Israel	12.5	9
כיתה	בוחן: 5 נקודות על מענה על שאלון בנושא מודל ה-SROI	שיעור 9 למטה – לקרוא לפני השיעור ולענות על השאלון	תאוריית השינוי sroi	מדידה והערכה של עסקים חברתיים	19.5	10
סיוור			הכרות עם עסק חברתי "אחר" – וחיידוד השאלה מהן גבולות העסק החברתי?	ביקור בעסק חברתי בתחום הסביבתי	26.5	11
כיתה	הצגה בכיתה של המשימה המסכמת		פירוט יתן בנספד	הצגה בכיתה של הסטודנטים	2.6	12
כיתה				המשך הצגה בכיתה של סטודנטים + סיכום הקורס	9.6	13

\*התכנית נתונה לשינויים.

רשימת קריאה לקראת השיעור

**שיעור 1: מעסקי נגד חברתי לעסקי חברתי**

<https://www.nytimes.com/1970/09/13/archives/a-friedman-doctrine-the-social-responsibility-of-business-is-to.html>  
<https://hbr.org/2011/01/the-big-idea-creating-shared-value>  
<https://www.nobelprize.org/prizes/peace/2006/yunus/26090-muhammad-yunus-nobel-lecture-2006-2/>

**שיעור 2: הרצאת אורח – יזמות חברתית האם זה בשבילי?**

<https://hatochnit.simplecast.com/episodes/42>

<https://hatochnit.simplecast.com/episodes/13>

**שיעור 3 – הגדרת העסק החברתי**

[https://en.wikipedia.org/wiki/Social\\_business](https://en.wikipedia.org/wiki/Social_business)

<https://www.socialenterprise.org.uk/what-is-it-all-about/>

[https://ssir.org/articles/entry/social\\_entrepreneurship\\_the\\_case\\_for\\_definition](https://ssir.org/articles/entry/social_entrepreneurship_the_case_for_definition)

**שיעור 4 – מה בין עסק חברתי למיום אימפקט?**

<https://www.unpri.org/fixed-income/what-is-esg-integration/3052.article>

<https://www.un.org/sustainabledevelopment/>

**שיעור 5 – איך מתחילים: Swot וקנבס חברתי**

<https://hatochnit.simplecast.com/episodes/006a1e6c>

<https://hatochnit.simplecast.com/episodes/26>

<https://screate-sg.medium.com/back-to-basics-an-introduction-to-swot-analysis-for-social-enterprises-ed135683c67b>

<https://socialenterpriseinstitute.co/wp-content/uploads/2018/12/Social-Business-Model-Canvas.pdf>

<https://csuk.fcdo.gov.uk/wp-content/uploads/2016/07/BMC-for-Social-Enterprise.pdf>

**שיעור 6 – אתגרים בניהול עסק חברתי**

[https://www.researchgate.net/publication/265969563\\_Understanding\\_and\\_combating\\_mission\\_drift\\_in\\_social\\_enterprises](https://www.researchgate.net/publication/265969563_Understanding_and_combating_mission_drift_in_social_enterprises)

<https://hatochnit.simplecast.com/episodes/47>

<https://hatochnit.simplecast.com/episodes/17>

דוגמאות של עסקים חברתיים מהם יש לבחור אחת לצורך מילוי המשימה של שיעור 6:

<https://hatochnit.simplecast.com/episodes/0e30aa58>

<https://hatochnit.simplecast.com/episodes/918e421a>

<https://hatochnit.simplecast.com/episodes/69bf55c0>

<https://hatochnit.simplecast.com/episodes/e667f267>

<https://hatochnit.simplecast.com/episodes/8f35b4da>

**שיעור 7 – איך כדאי להתאגד?**

<https://hatochnit.simplecast.com/episodes/18>

[https://www.nevo.co.il/law\\_html/law04/1213\\_22\\_lst\\_565087.htm](https://www.nevo.co.il/law_html/law04/1213_22_lst_565087.htm)

**שיעור 8 : איך מגייסים כסף?**

<https://hatochnit.simplecast.com/episodes/590eef1e>

<https://hatochnit.simplecast.com/episodes/22>

<https://probonoaustralia.com.au/news/2020/10/co-operatives-the-slow-food-of-social-enterprise/>

שיעור 9 : אג"ח חברתי וקרנות תלת-מגזריות

<https://hatochnit.simplecast.com/episodes/34>

<http://www.socialfinance.org.il/>

שיעור 10 : מדידה והערכה של עסקים חברתיים

<https://hatochnit.simplecast.com/episodes/50>

<https://impactmanagementproject.com/impact-management/impact-management-norms/>

<https://www.sopact.com/perspectives/social-return-on-investment-calculation>